

Med Hensyn til Paragrafens 2det Stykke skal bemærkes, at det paa ny har været taget under Overvejelse, om der ikke burde indføres offentlig Votering, men at Kommissionens Flertal har ment at burde blive staaende ved den hidtil altid brugte hemmelige Votering væsentlig af de samme Grunde, som vare bestemmende for den tidligere Kommission: Offentligheden vil let kunne lægge et uheldigt Baand paa Voteringens Frihed, dels derved, at det i mange Tilfælde, hvor Omtalen af Sagen indirekte karakteriserer de deri optrædende Personer, vil være vanskeligt for offentlig voterende Dommere at udtale deres Mening frit, dels derved, at en Dommer, naar der vøteres offentligt, kan blive alt for tilbøjelig til at forandre sit Gang afgivne Votum. Den offentlige Votering indeholder derhos en Fristelse til Udvikling af en Art Dommerveltalenhed, der er mere egnet til at vække Publikums Bifald end til at fremme en ædruelig og omhyggelig Prøvelse af Sagen. Voteringens Offentlighed fører saaledes let til, at man faar en utilfredsstillende Drøftelse af Sagen, for saa vidt den da ikke tvinger Dommerne til forud at forhandle om Afgørelsen underhaanden, hvorved den offentlige Votering indskrænkes til en Skinvotering.

Det skal endnu bemærkes, at det ikke har været Meningen, at Paragrafens Bestemmelser om Raadslagning og Afstemning skulle medføre, at Retten, naar der straks under Retsmødet viser sig at være Enighed mellem dens Medlemmer om Afgørelsen, dog ikke skulde kunne give denne paa Stedet, men altid skulde være nødt til at trække sig tilbage til Raadslagning, hvad selvfølgelig vilde medføre ulidelig og hensigtsløs Tidsspilde.

§ 102.

Den i Paragrafen indeholdte Forpligtelse til subsidiær Votering kan ikke siges at medføre nogen Samvittighedstvung for de paagældende Dommere. Disse forpligtes jo nemlig kun til at udtale deres Mening ud fra en ved Flertallets Votering tilvejebragt Forudsætning, for hvis Eksistens de ikke have Ansvar.

Paragrafen bestemmer intet særligt om dissenterende Vota o. s. v., idet det nemlig forudsættes, at der skal være den samme Adgang som hidtil til at afgive saadanne til Protokollen med Adgang for de deri retlig interesserede til at blive bekendte dermed, men at der i øvrigt intet skal offentliggøres om Stemmetallet ved de forskellige Afstemninger.

§ 103.

Reglen i 2det Stykke er nærmest grundet paa den Betragtning, at, da Bevis ved Syn og Skøn aldrig er ubetinget bindende for Retten, men i dets Sammenhæng med samtlige øvrige Oplysninger i Sagen underkastet dens fri Bedømmelse, bør det optages før Dommen. Man vil ogsaa derved kunne undgaa, hvad den hidtil brugte Praksis formentlig ikke er uden Eksempler paa, at et efterfølgende Skøn tilkender en Erstatning, hvis Størrelse ligger ganske uden for de af Retten forudsatte Muligheder, og til hvis Idømmelse Retten, om den selv havde forbeholdt sig det sidste Ord, aldrig vilde være gaaet med.

§ 104

udtaler i sit 1ste Stykke to Hovedgrund sætninger for den reformerede Proces:

a) Retten træffer — bortset selvfølgelig fra de Tilfælde, hvor en Sag udgaar til helt skriftlig Behandling (§§ 239, 263 og 286) — Afgørelsen paa Grundlag af den *mundtlige* Forhandling og Bevisførelsen. *Den skal altsaa ikke i Embeds Medfør paase, at den mundtlige Forhandling ikke gaar ud over det skriftlige Grundlag* (jfr. bl. a. herved med Hensyn til Forholdet over for Forligsmæglingen § 143, 2det Stykke). Om hvilken Ret Parterne i deres indbyrdes Forhold have til at forlange Forhandlingen holdt inden for de ved Skriftvekslingen afstukne Rammer, se navnlig § 218.

b) *Bevisbedømmelsen er fri.* Retten er i at bedømme de førte Bevisers Virkning ikke bunden eller indskrænket ved Lovregler. Den eneste Undtagelse af Betydning, nærværende Udkast gør fra dette Princip, findes i § 196, hvor de bestaaende Regler om Adgang til at forlange Benægtelsesed over for Haandskrift og Handelsbøger saavel som i Paternitetssager oprettholdes.

Om Paragrafens 2det Stykke se oven for umiddelbart foran Bemærkningerne til § 100.

§ 105.

Indholdet af denne Paragraf viser, at det ikke er Udkastets Mening at gaa bort fra Forhandlingsmaksimen. Den tilsyneladende Undtagelse i Paragrafens 2det Punktum er i Virkeligheden blot et Led i Bestræbelserne for at komme bort fra Formalismen. Man kan nemlig rolig gaa ud fra, at det er en Parts Ønske at faa sig tilkendt Erstatning for Procesomkostninger, naar han ikke netop udtrykkelig giver Afkald derpaa.